

Radosław DZIUBA*

SYSTEM CERTYFIKACJI „CZYSTA TURYSTYKA” PODSTAWOWE PRZESŁANKI DECYZJI WDROŻENIOWEJ

CERTIFICATION SYSTEM „CLEAN TOURISM” BASIC REASONS FOR IMPLEMENTATION

Abstrakt

Poland, after a short recession resulting from the global crisis, again recorded growth in foreign tourist arrivals. This allows the conclusion that tourism will become in the coming years, one of the main directions of development Polish. In the wake of the development of tourism in Poland should take into account the need to increase the accommodation in hotels. This is necessary in order to fully exploit the potential of the country in this field. The hotels industry is so pro-development trend of tourism in Poland has a chance to growth. Beyond the basic offer, hotels need for additional distinguishing features compared to its nearest competitors such distinction through the use of certified sustainable solutions “Clean Tourism”. The aim of this paper is to analyze the basic premises deployment decisions assumptions at the example of ecology certification “Clean Tourism” and an incentive to certify the hotel facilities.

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, innowacje, turystyka, certyfikacja ekologiczna, koszty i korzyści ekocertyfikacji;

Numer klasyfikacji JEL: Q01, Q57, 053

Wstęp

Sytuacja, w jakiej znajduje się światowa turystyka wskazuje, że jest to dziedzina gospodarki mająca ogromne szanse na dalszy rozwój. Większość opinii ekspertów wskazuje, że trend ten będzie się utrzymywał co najmniej do lat 20-tych XXI w.

---

* mgr, Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej, Uniwersytet Łódzki, opracowanie zrealizowane w ramach projektu Turyzm dla Regionu – Zintegrowany Program Rozwoju Doktorantów współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

W ślad za rozwojem turystyki należy brać pod uwagę konieczność zwiększenia bazy noclegowej. Jest to konieczne do pełnego wykorzystania potencjału danego regionu w tej dziedzinie.

Przy wszelkich decyzjach związanych z nowymi inwestycjami czy też ulepszeniem i dostosowaniem istniejących obiektów hotelarskich należy zwrócić uwagę na zrównoważony i trwały rozwój społeczno – gospodarczy, wynikający z ogólnoeuropejskiej polityki. Dlatego też ważne jest, by w ramach powiększania bazy noclegowej brać pod uwagę innowacje technologiczne oraz wynikające z nich ekologiczne rozwiązania obniżające emisję dwutlenku węgla. Pozwala to na osiągnięcie dodatkowych korzyści i podniesienie konkurencyjności branży hotelarskiej.

Branża hotelarska, dzięki prorozwojowym tendencjom turystyki w Polsce, ma szansę na szybki rozwój. Poza podstawową ofertą, hotel potrzebuje dodatkowych wyróżników w stosunku do swej najbliższej konkurencji – np. poprzez wskazanie ekocertyfikatu „Czysta Turystyka”.

Przystosowanie do założeń ekocertyfikatu oznacza poniesienie dodatkowych kosztów wynikających z wymogów certyfikacji jednak warto mieć taki certyfikat, gdyż jest on według wielu ekspertów dobrym jakościowo potwierdzeniem spełniania najwyższych obecnie dostępnych standardów w dziedzinie ekohoteli oraz pozwala na obniżenie kosztów utrzymania obiektu w dłuższym okresie.

Celem artykułu jest analiza podstawowych przesłanek decyzji wdrożeniowych certyfikatu ekologicznego „Czysta Turystyka”. Poza tym ma na celu zachętę do certyfikacji ekologicznej, co jest obecnie światowym trendem w branży hotelarskiej.

1. Sytuacja branży hotelarskiej w Polsce

Pomimo ogólnoświatowej recesji, branża turystyczna jest jedną z dziedzin globalnej gospodarki, która ma największe szanse na rozwój. Podczas gdy wiele sektorów gospodarki światowej nie radzi sobie ze skutkami kryzysu finansowego, to branża turystyczna wciąż rośnie.

Pomimo chwilowego spadku liczby międzynarodowych podróży turystycznych w 2009 r. (z 919 mln w 2008 r. do 880 mln osób w 2009 r.)¹, przepływ ludności w międzynarodowych podróżach w 2010 r. wzrósł o 60 mln osób i wynosił ogółem 940 mln osób. Należy podkreślić również wzrost podróży w pierwszych miesiącach 2011 r. (w stosunku do odpowiednich miesięcy 2010 r.) co stanowi dobry prognostyk na kolejne miesiące i lata².

---

¹ Instytut Turystyki, Trendy w turystyce światowej. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie według regionów UNWTO, <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>, data publikacji: 3/10/2010, dostęp: 19/07/2011

² Światowa Organizacja Turystyczna UNWTO. *International Tourism: First results of 2011 confirm consolidation of growth*, <http://unwto.org/?q=facts/wtb.html>, data publikacji: 11/05/2011, dostęp: 19/07/2011

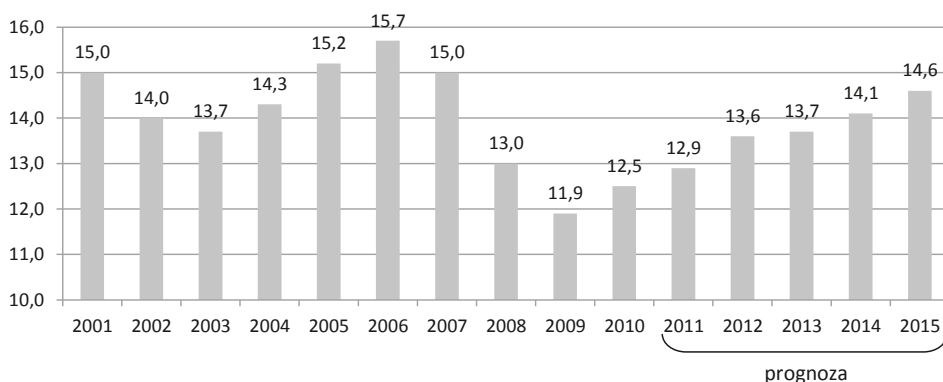
Pomimo, że rozwój turystyki w ostatnich kilku latach przebiega nieregularnie, UNWTO uważa, że w dłuższej perspektywie, podstawowe wskaźniki opisujące ten rynek, do 2020 r. będą wykazywać stały trend wzrostowy.

Prognozy UNWTO, dotyczące przepływu podróżnych, zakładają osiągnięcie 1,6 mld osób w 2020 r. W znacznej części przewiduje się, że będą to podróże wewnątrzregionalne (1,2 mld) oraz długodystansowe (około 380 mln). Prognoza całkowitej liczby przejazdów turystycznych według regionów pokazuje, że do 2020 r., największym regionem według tego kryterium pozostanie Europa (717 mln turystów), Azja Wschodnia i Pacyfik (397 mln) oraz obie Ameryki (282 mln), a następnie Afryka, Bliski Wschód i Południowa Azja³.

Polska na tle świata, pod względem przyjazdu zagranicznych turystów, znajduje się na 20 miejscu w sąsiedztwie takich państw jak Egipt oraz Arabia Saudyjska, wyprzedzając jednocześnie Chorwację, Węgry, czy Tunezję⁴.

Pomimo wyraźnego spadku przyjazdu zagranicznych turystów – z 15,7 mln osób w 2006 r. do 11,9 mln. osób w 2009 r., od 2010 r. można zauważyć znaczną poprawę sytuacji w tej dziedzinie. Według prognoz Instytutu Turystyki, przyjazdy turystów zagranicznych do Polski od 2011 r. do 2015 r. będą utrzymywać się w stałym trendzie wzrostowym, wynoszącym z roku na rok około 6%, gdzie liczba przyjazdów zagranicznych wzrośnie z niecałych 13 mln w 2011 r. do 14,6 mln w 2015 r.⁵ (Rysunek 1).

Rysunek 1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski w latach 2001 – 2015 (w mln. osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Instytut Turystyki, *Trendy i prognozy. Przyjazdy turystów zagranicznych*. <http://www.intur.com.pl/prognozy.htm>, data publikacji: 03/2011, dostęp: 14/07/2011

³ Światowa Organizacja Turystyczna UNWTO, *Przyszłość Turystyki 2020*, <http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>, data publikacji: 2004 r., dostęp: 14/07/2011

⁴ Opracowanie własne na podstawie: Instytut Turystyki, *Trendy w turystyce światowej. Kraje świata przyjmujące najwięcej turystów zagranicznych*, <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>, data publikacji: 08/2010, dostęp: 19/07/2011

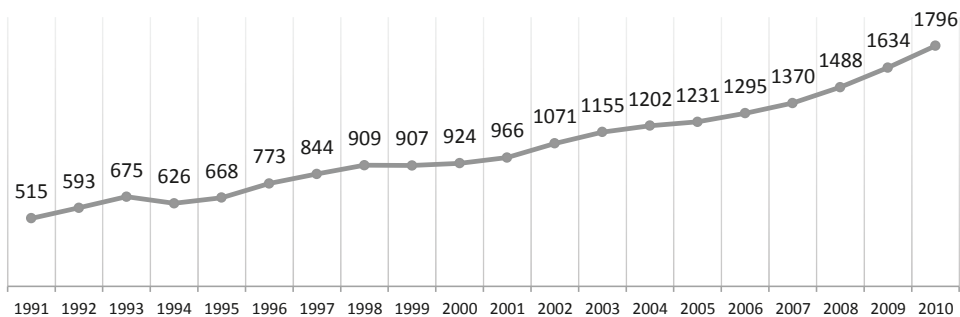
⁵ Opracowanie własne na podstawie: Instytut Turystyki, *Trendy i prognozy. Przyjazdy turystów zagranicznych*. <http://www.intur.com.pl/prognozy.htm>, data publikacji: 03/2011, dostęp: 14/07/2011

Pomimo tak równomiernego wzrostu odwiedzin turystów z zagranicy w Polsce, baza noclegowa nie jest jeszcze dostatecznie rozwinięta. Wśród dużych państw europejskich to właśnie Polska ma największe zaległości.

Jednym z głównych wskaźników porównawczych stopnia rozwoju bazy hotelowej jest liczba miejsc przypadających na 10 000 mieszkańców. Biorąc pod uwagę powyższy wskaźnik, Polska znajduje się na jednym z ostatnich miejsc w Europie. Na 10 000 mieszkańców dysponujemy zaledwie 50 miejscami hotelowymi, podczas gdy na Słowacji liczba ta przekracza 100, a w Czechach – 200. Najbardziej rozwiniętą bazę ma Austria oraz Grecja, gdzie na 10 000 mieszkańców przypada ponad 600 miejsc noclegowych⁶.

Dlatego też, mimo chwilowej recesji w gospodarce światowej, która dotknęła również Polskę, budowa hoteli w naszym kraju wciąż rośnie. W latach 1991 – 2010 liczba hoteli w Polsce wzrosła ponad 3-krotnie – z 515 hoteli w 1991 r. do 1796 w 2010 r.⁷ (Rysunek 2).

Rysunek 2. Liczba hoteli w Polsce w latach 1991 – 2010

Źródło: Instytut Turystyki. Baza noclegowa. <http://www.intur.com.pl/baza.htm>; data publikacji: 31/03/2011 dostęp: 14/07/2011

Pomimo trendu wzrostowego w budowie hoteli, nie wszędzie ich obłożenie jest równomiernie – w Polsce, w 2009 r., średnio wyniosło ono około 45%. Mamy przy tym do czynienia z dużym zróżnicowaniem w jego poziomie – w niektórych hotelach utrzymuje się na poziomie powyżej 80%, w innych znacznie poniżej średniej⁸.

W sytuacji stałego wzrostu liczby hoteli w Polsce oraz wysokiego zróżnicowania wskaźnika obłożenia, istotnym zagadnieniem, z punktu widzenia indy-

⁶ C. H. Beck, Nieruchomości. Raport o rynku hotelarskim w Polsce, 2007, http://www.nieruchomosci.beck.pl/index.php?mod=m_aktualnosci&cid=33&id=424, data publikacji: 6/2/2007, dostęp: 14/07/2011

⁷ Instytut Turystyki, Baza noclegowa, <http://www.intur.com.pl/baza.htm>, data publikacji: 31/03/2011, dostęp: 14/07/2011

⁸ *Rocznik Statystyczny 2010*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010.

wiualnych hoteli, staje się dla nich wyróżnienie ich oferty usług na coraz bardziej konkurencyjnym rynku. W dobie zrównoważonego rozwoju, innowacyjnym czynnikiem wpływającym na wyróżnienie i wybór przez finalnego klienta obiektu noclegowego może być proekologiczne podejście właścicieli hoteli, potwierdzone ekocertyfikatem „Czysta Turystyka”.

2. Przyczyny zainteresowania ekologią w branży hotelarskiej

Jednym z sektorów społecznych i gospodarczych, które na przełomie wieków notują szczególnie dynamiczny rozwój, jest kompleks zagadnień związanych z rozwojem technologii ekologicznych. Tendencja ta należy do jednej z najważniejszych na świecie w pierwszej połowie XXI wieku. Szeroko akceptowanym poglądem jest, że ochrona środowiska staje się z jednej strony koniecznością cywilizacyjną, z drugiej – również i szansą na rozwój gospodarczy poprzez wytwarzanie i wdrażanie nowych rozwiązań związanych z technologią ekologiczną.

Specjaliści są zgodni, że jednym z głównych sektorów, który czeka na innowacje techniczne związane z ochroną środowiska, jest przemysł związany z turystyką i innymi usługami czasu wolnego; w wyniku ogólnoświatowej tendencji proekologicznej coraz bardziej turyści i podróżni przyjeżdżający z różnych zakątków świata oczekują dostępu do ekologicznych usług i produktów⁹.

Należy jednak podkreślić, że zainteresowanie klientów ochroną środowiska jest tym wyższe, im bardziej rozwinięte jest społeczeństwo pod względem indywidualnego bogactwa, zabezpieczenia społecznego czy też nasycenia konsumpcyjnego. Dlatego też większą świadomość ekologiczną zrównoważonej turystyki zauważa się wśród klientów pochodzących z takich krajów jak Ameryka Północna, kraje skandynawskie, Austria, Niemcy, Holandia, Wielka Brytania, Japonia oraz Australia.

Polska nadal postrzegana jest jako będący na etapie rozwoju, kraj naśladownictwa konsumpcji. Społeczeństwo polskie wciąż przy wyborze wakacji oraz hotelu kieruje się bardziej ceną lub zaufaniem do biura podróży niż produktami zrównoważonego rozwoju. Należy jednak oczekiwać, że w niedługim czasie sytuacja ta ulegnie zmianie. Wynika to z faktu połączenia kilku oczekiwanych tendencji – od strony konsumpcji, naśladownictwa krajów tzw. Zachodu oraz edukacji ekologicznej, natomiast po stronie producentów lub usługodawców – konieczności dostarczenia nowego, atrakcyjnego produktu dla klientów pytających o ofertę w zakresie produktów zrównoważonego rozwoju turystyki¹⁰.

Dodatkowym, niezwykle silnym elementem, wspierającym adopcję rozwiązań ekologicznych w hotelarstwie, jest ekonomiczny aspekt ich implementacji.

---

⁹ Instytut Turystyki w Krakowie, Ekologia w turystyce jako tendencja rozwoju gospodarki XXI wieku, <http://www.ekologia.itk.krakow.pl/ITWKEKO.pdf>, str. 6; dostęp: 10/07/2011

¹⁰ Tamże, str. 119

Coraz częściej wiąże się ono nie tylko z kosztami, ale stanowi źródło istotnych oszczędności w kosztach prowadzonej działalności. Hotele coraz częściej wprowadzają rozwiązania ekologicznie nie z przyczyn misyjnych lub ze względu na wymagania zgłaszane przez konsumentów, ale z przyczyn czysto ekonomicznych – prowadzenie ekologicznego hotelu może być tańsze niż tradycyjnego.

Obniżenie kosztów funkcjonowania hoteli w wyniku rozwiązań ekologicznych można osiągnąć za pomocą działań w trzech obszarach:

- wprowadzanie ekologicznych rozwiązań budowlanych i konstrukcyjnych np. na etapie budowy i inwestycji oraz modernizację istniejących budynków – np. poprzez użycie odpowiednich materiałów, docieplanie itp.,
- zamontowanie w istniejącym hotelu urządzeń innowacji ekologicznych pozwalających obniżyć emisję CO₂ – np. solary słoneczne, mieszacze wody, pralki ekologiczne itp.,
- wprowadzenie innowacji organizacyjnych w zarządzaniu hotelem oraz podejście proekologiczne do finalnych klientów – np. poprzez szkolenia ekologiczne dla pracowników, zachęcanie finalnych klientów do segregacji odpadów itp.

Podstawowym celem powyższych działań jest redukcja zużycia wody, energii, emisji dwutlenku węgla, a co za tym idzie – zmniejszenie kosztów użytkowania budynku i generowanie jak największych oszczędności. Początkowo koszty inwestycji mogą wydawać się wysokie, jednak dzięki uzyskanym dotacjom można w znaczny sposób obniżyć wydatki związane z tego typu inwestycjami. Kładąc nacisk na „eko”, właściciele hoteli nie tylko obniżą koszty funkcjonowania budynków, ale również mogą przyciągnąć nowych klientów np. niższymi cenami za nocleg. Poza tym należy pamiętać, że po 2018 r. budynki użyteczności publicznej będą musiały charakteryzować się niemal zerowym zapotrzebowaniem na energię¹¹. Dlatego planując przyszłe inwestycje w hotelach, warto brać pod uwagę powyższe rozwiązania. Najbardziej efektywnym działaniem byłoby zaimplementowanie wszystkich 3 sposobów, jednak tam, gdzie nie jest to możliwe (np. ze względu na zbyt wysokie koszty docieplania budynku) można wprowadzić rozwiązanie pośrednie np. program „zielony pokój”, który pozwala na częściowe czy też pilotażowe wprowadzenie rozwiązań proekologicznych.

Dodatkowym czynnikiem, wpływającym na wybór ekologicznego podejścia do zarządzania obiektem hotelarskim, jest polityka Unii Europejskiej zachęcająca i wspierająca wszelkie rozwiązania w tej dziedzinie. Obowiązujące w Unii Europejskiej normy w zakresie ochrony środowiska należą do najwyższych na świecie. Są one efektem wieloletnich prac i obejmują szereg kwestii np. walkę ze zmianami klimatu, ochronę różnorodności biologicznej oraz zwiększenie świa-

---

¹¹ Turek B., Analityk rynku nieruchomości Home Broker. *Nieruchomości: ekologiczne rozwiązania deweloperów, a ceny nowych domów i mieszkań*. <http://dom.wieszjak.pl/wiadomosci/raporty-i-analazy/281310,Nieruchomosci-ekologiczne-rozwiazania-deweloperow-a-ceny-nowych-domow-i-mieszkan.html>

domości wykorzystania zasobów naturalnych. Głównym celem takich działań jest ochrona środowiska, jednak rozwiązanie tych problemów przyczyni się również do wzrostu gospodarczego poprzez wspieranie innowacji i przedsiębiorczości co jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju UE¹².

Zrównoważony rozwój od dawna stanowi jeden z głównych celów polityki unijnej. Jego misją jest dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju lub regionu, w którym występują zintegrowane działania polityczne, gospodarcze i społeczne w celu zachowania równych szans dostępu do środowiska społeczeństwa lub poszczególnych obywateli, zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń. Rozwój ten przebiega przy zachowaniu tzw. równowagi przyrodniczej oraz bez zakłócania podstawowych procesów przyrodniczych¹³.

Od momentu wejścia w życie strategii zrównoważonego rozwoju w 2001 r. podjęto znaczne wysiłki w zakresie tej polityki. Komisja Europejska zaproponowała w 2009 r. wprowadzenie pakietu środków promujących i finansujących produkty przyjazne dla środowiska¹⁴. Środki te przyznawane są przedsiębiorstwom oraz instytucjom w postaci grantów. Granty Europejskie pozwalają na prowadzenie wszelkiego typu działań zmierzających do realizacji polityki zrównoważonego rozwoju UE. Dzięki wsparciu, jakie można uzyskać na działania proekologiczne, w łatwiejszy sposób dostosowuje się przedsiębiorstwa do spełnienia norm wynikających z różnego typu certyfikatów poświadczających ekologiczność danego obiektu.

Jednym z głównych programów certyfikacji ekologicznej Komisji Europejskiej, jest system certyfikacji Ecolabel. Jest to dobrowolny program, założony w 1992, zachęcający przedsiębiorstwa na rynku produktów i usług, które są przyjazne dla środowiska do certyfikacji własnych produktów. Produkty i usługi, posiadające oznakowanie ekologiczne pozwalają konsumentom w łatwy sposób zlokalizować produkty przyjazne dla środowiska. Oznakowanie ekologiczne UE obejmuje obecnie szeroki zakres produktów i usług, do którego stale dodawane są kolejne grupy. Jedną z grup objętych certyfikacją jest branża hotelarska¹⁵.

W Polsce oznakowanie to jest przyznawane hotelom za pośrednictwem Fundacji Partnerstwa dla Środowiska, która jako pierwsza wprowadziła certyfikat „Czysta Turystyka”.

---

¹² Portal Unii Europejskiej, Obszary działalności – Środowisko, http://www.europa.eu/pol/env/index_pl.htm, dostęp: 11/07/2011

¹³ Wysokińska Z., Witkowska J., *Integracja Europejska. Zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej*, PWN, Warszawa 2010, str. 95

¹⁴ Komisja Europejska, Climate action – grants and funding, http://ec.europa.eu/climateaction/grants_funding/index_en.htm, dostęp: 11/07/2011.

¹⁵ Komisja Europejska, What is ecolabelling, http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/about_ecolabel/what_is_ecolabel_en.htm, dostęp: 14/07/2011

3. System certyfikacji „Czysta Turystyka”

Certyfikat „Czysta Turystyka”, to pierwszy w Polsce certyfikat ekologiczny dedykowany dla branży turystycznej. Przyznawany jest on hotelom, hostelom, pensjonatom i domom gościnnym, które przez wdrożenie oszczędnych i przyjaznych środowisku rozwiązań, chcą obniżyć koszty eksploatacji, podnieść jakość oferowanych usług i zwiększyć swoją konkurencyjność.

System certyfikacji „Czysta Turystyka” został wypracowany w oparciu o doświadczenia europejskie, a zwłaszcza norweskie, przez niezależną organizację pozarządową – Fundację Partnerstwo dla Środowiska¹⁶. Certyfikat obejmuje najważniejsze dla prowadzonej działalności i mające największe znaczenie dla wpływu obiektu turystycznego na środowisko zagadnienia. Celem kryteriów jest określenie limitów głównych czynników oddziaływania na środowisko trzech etapów cyklu życia usługi zakwaterowania turystycznego (nabycia, świadczenia usługi, odpadów). W szczególności kryteria te mają na celu¹⁷:

- ograniczenie zużycia energii,
- ograniczenie zużycia wody,
- ograniczenie produkcji odpadów,
- sprzyjanie wykorzystywaniu zasobów odnawialnych oraz substancji mniej niebezpiecznych dla środowiska,
- promowanie informacji i edukacji w zakresie ochrony środowiska.

Kryteria certyfikatu można podzielić na grupy – bloki tematyczne. W pierwszej kolejności konieczne jest spełnienie wymogów formalnych związanych z następującymi kwestiami:

- polityka środowiskowa, która nada kierunek proekologicznej działalności przedsiębiorstwa,
- monitorowanie emisji CO₂, które pozwoli obserwować efekty podjętych działań oraz spełnieniem wymogów stawianych przez polskie i unijne prawo, co stanowi absolutną podstawę dla firmy, która chce w swej działalności być zarówno przejrzysta, jak i przyjazna środowisku.

W drugiej kolejności jest sfera bardziej praktyczna, obejmująca rozwiązania techniczne oraz aspekt społeczny i edukacyjny działalności. Niejednokrotnie podejmowane działania wydają się bardzo proste, choć niekoniecznie są oczywi-

---

¹⁶ Ministerstwo Sportu i Turystyki, Wspólnotowe oznakowanie ekologiczne – ecolabelling, http://msport.gov.pl/wspolnotowe-oznakowanie-ekologiczne-_ecolabelling/2336-Certyfikat-ekologiczny-Czysta-turystyka-?retpag=/wspolnotowe-oznakowanie-ekologiczne-_ecolabelling/, data publikacji: 10/6/2011, dostęp: 11/07/2011

¹⁷ Komisja Europejska, Decyzja 2009/578/WE, z dnia 9 lipca 2009 r. ustalająca ekologiczne kryteria przyznawania wspólnotowego oznakowania ekologicznego usługom zakwaterowania turystycznego (notyfikowana jako dokument nr C(2009) 5619)

ste¹⁸. Tabela 1 przedstawia poszczególne normy, które musi spełnić dany obiekt noclegowy, by uzyskać certyfikat ekologiczny „Czysta Turystyka”.

Tabela 1. Kryteria przyznania certyfikatu ekologicznego „Czysta Turystyka”

Kryterium	Wymagania
Wdrożona polityka środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie dokumentu Polityki Środowiskowej.
Zarządzanie energią elektryczną i ciepłą	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie odpowiednich decyzji administracyjnych oraz umów na dostarczanie energii, • wykorzystanie źródła ciepła: elektrycznego, gazowego, biomasy lub innego opału • uregulowane sprawozdawczości opłaty za korzystanie ze środowiska, • instalacja CO wyposażona w regulację np. termoregulatory, regulator pogodowy, • zastosowanie minimum 50% urządzeń ograniczających zużycie energii elektrycznej
Obowiązek monitorowania emisji CO₂	<ul style="list-style-type: none"> • stałe korzystanie z narzędzia internetowego – Kalkulatora CO₂ w celu monitorowania zużycia energii cieplnej, energii elektrycznej, wody i wytwarzanych ścieków oraz ilości wytwarzanych odpadów
Zarządzanie wodą	<ul style="list-style-type: none"> • umowa na dostawy wody, własne ujęcie wody (dokumenty), • zastosowanie w minimum 50% punktów poboru wody urządzeń ograniczających jej zużycie (perlatory itp.), • stosowanie biodegradowalnych środków czystości, • zawarcia umowy na odbiór ścieków, • uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego na wprowadzanie ścieków oraz wód deszczowych i opadowych z terenów utwardzonych do środowiska • w obiektach, posiadających basen: utrzymanie jakości wody w basenie w stanie sanitarnym zgodnym z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi
Zarządzanie odpadami	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie odpowiednich decyzji administracyjnych w zakresie wytwarzania odpadów, w tym niebezpiecznych, • zawarcie umów na odbiór odpadów, • właściwy sposób magazynowania odpadów, • właściwy sposób postępowania z odpadami niebezpiecznymi, • prowadzenie segregacji odpadów w zakresie: tworzywa sztuczne, szkło, papier, metal oraz odpadów organicznych • wyznaczenie miejsc na odpady posegregowane • działania na rzecz ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów.
Posiadanie sprawnego systemu wentylacyjnego, klimatyzacji i zabezpieczenia p.poż.	<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie dokumentów potwierdzających sprawność wentylacji, • posiadanie dokumentów potwierdzających sprawność klimatyzacji (jeśli dotyczy), • zabezpieczenia przeciwpożarowe.

¹⁸ Ministerstwo Sportu i Turystyki, *Wspólnotowe..., op.cit.*

Kryterium	Wymagania
Zachowanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego:	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie podstawowej informacji turystycznej o regionie i jego walorach przyrodniczych i kulturowych, • korzystanie z lokalnych produktów żywnościowych, w tym ekologicznych produktów żywnościowych z atestem (jeśli to możliwe), • propagowanie aktywnych form wypoczynku, np. turystyki pieszej i rowerowej, udzielanie informacji na temat istniejących w okolicy szlaków rowerowych, wypożyczalni sprzętu turystycznego, itp.
Edukacja ekologiczna turystów i pracowników	<ul style="list-style-type: none"> • przeszkolenie pracowników w zakresie działalności proekologicznych podejmowanych przez firmę, • promocja stosowanych rozwiązań proekologicznych i edukacja ekologiczna turystów (np. poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych, ulotek, biuletynów, informacji na stronach www

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Fundacja Partnerstwa dla Środowiska, Kryteria certyfikatu „Czysta Turystyka”, <http://www.fpds.pl/ekocertyfikaty/pl/ctkryteria>, dostęp: 11/07/2011

Certyfikat „Czysta Turystyka” jest ważny przez dwa lata, po tym okresie trzeba będzie ubiegać się o niego ponownie. Firma z branży turystycznej, by nie miała problemów z ponownym otrzymaniem certyfikatu, musi się stale doskonalić, ciągle podejmować nowe inicjatywy na rzecz ochrony środowiska i wzmacniać swój proekologiczny wizerunek.

Aby otrzymać certyfikat „Czysta Turystyka”, należy przejść odpowiedni proces. Poniżej przedstawiono etapy wdrażania certyfikatu¹⁹:

- Wypełnienie formularza przystąpienia do certyfikacji,
- Rozpoczęcie prac z konsultantem środowiskowym,
- Przeprowadzenie wstępnego przeglądu środowiskowego,
- Stworzenie polityki środowiskowej,
- Monitorowanie zużycia zasobów,
- Włączenie w proekologiczne działania pracowników przedsiębiorstwa,
- Przeprowadzenie audytu certyfikującego, potwierdzającego spełnienie kryteriów certyfikatu, dzięki którym firma uzyskuje status firmy przyjaznej dla środowiska

Nadzór nad certyfikacją obiektów prowadzi Kapituła Certyfikatu, w której skład wchodzi m.in. przedstawiciele Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Certyfikowanie ekologiczne to korzyści wynikające głównie z oszczędności eksploatacyjnych hotelu oraz koszty związane przede wszystkim z dostosowaniem obiektu hotelarskiego do norm certyfikatu.

¹⁹ Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, *Etapy wdrażania certyfikatu „Czysta Turystyka”*, <http://www.fpds.pl/ekocertyfikaty/pl/czym-jest-certyfikat-zb#24>; dostęp: 11/07/2011

4. Korzyści i koszty wynikające z ekocertyfikacji hoteli

Certyfikat ekologiczny „Czysta Turystyka” to doskonała okazja na podniesienie konkurencyjności hotelu, dzięki wyróżnieniu oferty na regionalnym rynku. Zmienia się w ten sposób wizerunek organizacji na przyjazną dla środowiska, co pozwala dodatkowo wypromować dany hotel, np. poprzez strony promujące proekologiczne rozwiązania.

Certyfikat „Czysta Turystyka” dedykowany hotelom może w znaczny sposób obniżyć koszty działalności danego przedsiębiorstwa. Dzięki bardziej racjonalnej gospodarce surowcami, energią, wodą i odpadami zarządzający hotelem może wprowadzić dodatkowe oszczędności co pozwala na obniżenie kosztu wynajmu pokoju. Według ekspertów, oszczędności w zużyciu energii elektrycznej mogą dochodzić nawet do 80% np. poprzez zamianę tradycyjnych żarówek na energooszczędne. Działania takie pozwalają na zwiększenie efektywności energetycznej budynku, a koszty związane z tego typu rozwiązania mi mogą szybko się zwrócić – nawet w ciągu 3 lat²⁰.

Większość obiektów noclegowych w Polsce może wprowadzić rozszerzony program proekologiczny. Właściciele hoteli, którzy są w fazie projektu mogą planować swe inwestycje już na początku budowy danego obiektu. Można też podjąć wiele czynności w celu sprawienia, by istniejące obiekty stały się bardziej ekologiczne.

Ważną przesłanką decyzyjną dotyczącą ekocertyfikacji powinna być kalkulacja kosztów i korzyści wynikających z dodatkowych inwestycji ekologicznych. Przy korzyściach należy uwzględnić nie tylko obniżenie bezpośrednich kosztów wynikających z użytkowania danego obiektu ale również dodatkowe przychody z tytułu przysporzenia przez politykę proekologiczną danego hotelu nowych klientów. Potwierdzeniem jak ważnym jest to atutem mogą być badania przeprowadzone przez Sieć Starwood Hotels & Resorts na 500 gościach hotelowych, w styczniu 2010 r. na temat ekologii w obiektach hotelarskich. Badania te potwierdzają, że dla ponad 90% ankietowanych gości kwestie ekologiczne mają znaczenie przy wszelkiego typu wyborach, a 84% przyznało, że w życiu codziennym również postępuje zgodnie z duchem ochrony środowiska. Dodatkowym pozytywnym aspektem analizy jest fakt, że dla 52% ankietowanych wdrożone przez hotel inicjatywy ekologiczne były czynnikiem decydującym o wyborze obiektu. Stanowi to znaczącą przesłankę do wyboru ekologicznych innowacji w hotelach.

Innym czynnikiem, który należy brać pod uwagę przy korzyściach wynikających z tego typu rozwiązań to nowe kanały dystrybucji oraz możliwość uzyskania dodatkowych dotacji na rozwiązania proekologiczne.

---

²⁰ Fedrizzi R., and Rogers J., Energy Efficiency Opportunities: The Lodging Industry <http://files.harc.edu/Sites/GulfCoastCHP/MarketAssessments/EnergyEfficiencyOpportunitiesLodging.pdf>, June 2002, dostęp: 25/07/2011

Certyfikowanie ekologiczne to również koszty związane przede wszystkim z dostosowaniem obiektu hotelarskiego do norm certyfikatu. Wiąże się to z dodatkowymi inwestycjami uzależnionymi od sytuacji technicznej w jakiej znajduje się hotel. Poza tym należy uwzględnić opłaty dla organizacji certyfikującej zależne od wielkości i ilości certyfikowanych hoteli wahające się od 1300 zł do 8400 zł netto. Opłata ta zawiera m.in. szkolenia dla pracowników, audyt środowiskowy obejmujący wizytę audytora oraz doradztwo konsultantów FPdS²¹.

Należy jednak pamiętać, że w większości przypadków, koszty dostosowawcze nie muszą być wysokie. Często hotele spełniają większość norm wynikających z ekocertyfikacji, a niewielkie nakłady poniesione celem uzyskania certyfikatu mogą być szybko zrekompensowane przez zwiększenie przychodów.

Decyzja o wdrożeniu innowacji ekologicznych w hotelach wiąże się nie tylko z poniesieniem dodatkowych kosztów związanych z inwestycjami, ale również ze zmianą generalnej filozofii zarządzania przedsiębiorstwem, poprzez krzewienie ekologicznej mentalności wśród pracowników oraz klientów.

Wdrożenie założeń wynikających z ekocertyfikacji należy dokładnie przeanalizować na konkretnym przypadku, by w pełni zoptymalizować i wykorzystać potencjał płynący z tego typu rozwiązań.

5. Efektywność stosowania rozwiązań ekologicznych w wyniku wdrożenia certyfikatu „Czysta Turystyka”

Fundacja po dwóch latach działalności w zakresie certyfikacji ekologicznej „Czysta Turystyka” dokonała audytu wszystkich 85 certyfikowanych obiektów. W wyniku przeprowadzonych badań można zaobserwować zmniejszenie emisji CO₂ organizacji z certyfikatem „Czysta Turystyka” o 22%. Na wynik ten składa się zmniejszenie emisji CO₂ z tytułu energii elektrycznej o 17 %, energii cieplnej o 12%, zużycie wody o 13% oraz wytwarzanie odpadów o 80% .

Wprowadzenie działań ograniczających zużycie mediów i surowców w 85 organizacjach, które uzyskały certyfikat Czysta Turystyka pozwoliło zmniejszyć emisje CO₂ o ponad 317 Mg miesięcznie, co daje roczne zmniejszenie emisji na poziomie 3814 MgCO₂. Średnie ograniczenie emisji CO₂ w analizowanych obszarach wyniosło 22%.

Największe ograniczenie emisji CO₂ udało się uzyskać w obszarze „energia elektryczna”. Jest ono związane z zastosowaniem w organizacjach energooszczędnego sprzętu, a także energooszczędnych źródeł światła. Działania te po-

---

²¹ Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Korzyści z posiadania certyfikatu, <http://www.fpdS.pl/ekocertyfikaty/pl/korzysci>, dostęp: 11/07/2011

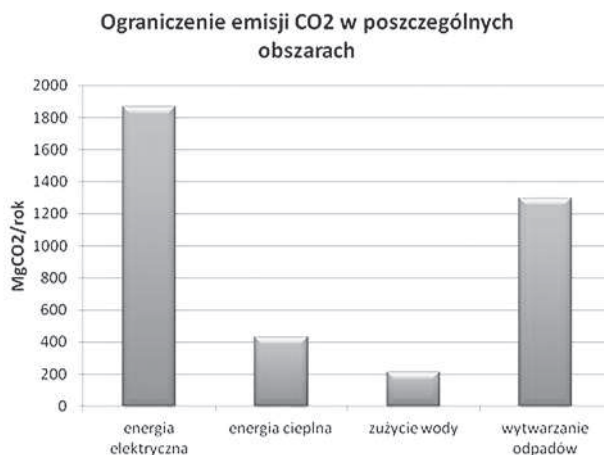
zwołyły zmniejszyć zużycie energii elektrycznej we wszystkich organizacjach o 178 MWh miesięcznie. Rocznie daje to ponad 2130 MWh energii elektrycznej oszczędności²².

Tabela2. Miesięczne zmniejszenie emisji CO₂ w wyniku wdrożenia certyfikatu Czysta Turystyka w tonach

Emisja miesięcznie	Całkowita emisja bazowa	Całkowite ograniczenie emisji	Całkowita emisja końcowa	Zmniejszenie w %
Energia elektryczna	906,40	155,67	750,73	17
Energia ciepła	289,49	35,96	253,75	12
Zużycie wody	142,57	17,94	124,63	13
Wytwarzanie odpadów	134,57	108,24	26,32	80
Razem	1473,03	317,81	1155,43	22

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych przekazanych przez Fundację "Partnerstwo dla Środowiska" uzyskany przy współpracy w ramach „umowy stażowej” projektu „Turystyka dla regionu – ZPRD”

Rysunek 3. Zmniejszenie emisji CO₂ w wyniku wdrożenia certyfikatu „Czysta Turystyka”

Źródło: Materiał własny na podstawie danych przekazanych przez Fundację "Partnerstwo dla Środowiska" uzyskany przy współpracy w ramach „umowy stażowej” w ramach projektu „Turystyka dla regionu – ZPRD”

²² Informacje przekazane przez Fundację "Partnerstwo dla Środowiska" uzyskane przy współpracy w ramach „umowy stażowej” projektu „Turystyka dla regionu – Zintegrowany Program Rozwoju Doktorantów”

Dzięki inwestycjom w urządzenia ograniczające zużycie wody, takie jak perlatory, zwięzki prysznicowe, reduktory przepływu, wodooszczędne baterie czy nowoczesna armatura Organizacje oszczędzają miesięcznie około 2108 m³ wody. Rocznie działania te pozwalają zaoszczędzić ponad 25300 m³ wody. Oszczędności te wpływają nie tylko na mniejszy pobór wody ale także mniejsze ilości odprowadzanych ścieków oraz mniejsze ilości paliwa potrzebnych do podgrzania wody.

W certyfikowanych organizacjach prowadzona jest również segregacja odpadów komunalnych. Dzięki tym działaniom rocznie na składowiska trafia ponad 460 Mg odpadów mniej odpadów, które przekazywane są do ponownego wykorzystania lub recyklingu.

System certyfikacji ekologicznej „Czysta Turystyka” poza ograniczeniem emisji CO₂ obniża również koszty utrzymania hoteli. Z przeprowadzonych badań wynika bowiem, że wprowadzenie certyfikatu, który zmniejsza koszty zużycia wody i energii o około 20 % , a koszty wywozu śmieci o 80 % , znacząco wpływa na obniżenie ogólnych kosztów prowadzenia hotelu w porównaniu do innych tego typu obiektów.

Podsumowanie

Unia Europejska znajduje się przed ogromnym wyzwaniem zmniejszenia emisji CO₂ we wszystkich sektorach gospodarki, w tym również w turystyce. Działania te mają na celu ochronę klimatu oraz środowiska przed degradacją. Dlatego też szereg działań zmierzających do osiągnięcia tego celu spotyka się z ogromną aprobatą przez przywódców współczesnej Europy. Certyfikowanie ekologiczne to wspieranie głównej filozofii Unii Europejskiej poprzez podniesienie świadomości ekologicznej wśród pracowników czy też klientów danego obiektu.

Ekocertyfikat „Czysta Turystyka” uzyskała dotąd w Polsce niewielka liczba hoteli. Właściciele obiektów hotelarskich zaczynają jednak dostrzegać w rozwiązaniach ekologicznych zwiększenie potencjału własnych obiektów.

Coraz częściej, w szczególności przy nowych inwestycjach, ochrona środowiska staje się głównym wyznacznikiem przy dokonywaniu wyboru dotyczącego kierunku, w jakim ma się rozwijać dana inwestycja. Certyfikat „Czysta Turystyka” może być niezależnym potwierdzeniem wprowadzonych innowacji ekologicznych co znacząco może wpłynąć na podniesienie atrakcyjności danego obiektu.

Ekologiczne podejście w zarządzaniu hotelem jest przyszłością, w którą warto inwestować, gdyż może pozwolić nie tylko na czysto ekonomiczne korzyści, ale przede wszystkim na poprawę ochrony środowiska co przyczyni się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców ziemi.

Należy jednak pamiętać przy tym, że najważniejsze jest dobro finalnego klienta i elastyczne podejście do jego wszelkiego typu pragnień wynikających

z chęci spędzenia nocy w najbardziej komfortowych warunkach, dlatego też hotele stosując ekologiczne rozwiązania funkcjonowania hotelu, pozostawiają możliwość wyboru zastosowania standardowego podejścia do klienta np. poprzez codzienną zmianę pościeli czy też codzienne pranie ręczników.

W większości przypadków jednak właściciele hoteli podkreślają, że jeśli jest możliwość korzystania z ekologicznych programów w hotelu, klienci chętnie się na nie godzą, mając świadomość jak ważny jest tak drobny czyn dla ochrony środowiska naturalnego.

Bibliografia

Fedrizzi R., and Rogers J., Energy Efficiency Opportunities: The Lodging Industry, <http://files.harc.edu/Sites/GulfCoastCHP/MarketAssessments/EnergyEfficiencyOpportunitiesLodging.pdf>, June 2002

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Etapy wdrażania certyfikatu „Czysta Turystyka”, <http://www.fpds.pl/ekocertyfikaty/pl/>

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/about_ecolabel/what_is_ecolabel_en.htm

Instytut Turystyki w Krakowie, *Ekologia w turystyce jako tendencja rozwoju gospodarki XXI wieku*, <http://www.ekologia.itk.krakow.pl/ITWKEKO.pdf>, str. 6

Instytut Turystyki, *Baza noclegowa*, <http://www.intur.com.pl/baza.htm>, data publikacji: 31/03/2011

Instytut Turystyki, *Trendy w turystyce światowej*, <http://www.intur.com.pl/trendy.htm>, data publikacji: 08/2010

Instytut Turystyki, *Trendy i prognozy. Przyjazdy turystów zagranicznych*. <http://www.intur.com.pl/prognozy.htm>

Komisja Europejska, *Climate action – grants and funding*, http://ec.europa.eu/climateaction/grants_funding/index_en.htm

Komisja Europejska, Decyzja 2009/578/WE, z dnia 9 lipca 2009 r. ustalająca ekologiczne kryteria przyznawania wspólnotowego oznakowania ekologicznego usługom zakwaterowania turystycznego (notyfikowana jako dokument nr C(2009) 5619)

Komisja Europejska, *What is ecolabelling*,

Ministerstwo Sportu i Turystyki, <http://www.msport.gov.pl>

Ministerstwo Sportu i Turystyki, *Wspólnotowe oznakowanie ekologiczne – ecolabelling*, http://msport.gov.pl/wspolnotowe-oznakowanie-ekologiczne-_ecolabelling/2336-Certyfikat-ekologiczny-Czysta-turystyka-?retpag=/wspolnotowe-oznakowanie-ekologiczne-_ecolabelling/

Nieruchomości C. H. Beck, *Raport o rynku hotelarskim w Polsce*, http://www.nieruchomosci.beck.pl/index.php?mod=m_aktualnosci&cid=33&id=424

Portal Unii Europejskiej, Obszary działalności – Środowisko, http://www.europa.eu/pol/env/index_pl.htm

Rocznik Statystyczny, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2010

Światowa Organizacja Turystyczna UNWTO, *Przyszłość Turystyki 2020*, <http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>

Światowa Organizacja Turystyczna UNWTO. International Tourism: First results of 2011 confirm consolidation of growth, <http://www.unwto.org/facts/eng/press-release/2011-05-11/international-tourism-first-results-2011-confirm-consolidation-growth>

Turek B., *Analityk rynku nieruchomości Home Broker. Nieruchomości: ekologiczne rozwiązania deweloperów, a ceny nowych domów i mieszkań*. <http://dom.wieszjak.pl/wiadomosci/raporty-i-analazy/281310,Nieruchomosci-ekologiczne-rozwiazania-deweloperow-a-ceny-nowych-domow-i-mieszkan.html>

Wysokińska Z., Witkowska J., *Integracja Europejska. Zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej*, PWN, Warszawa 2010